

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blaș.

Anul VI.

Blaș 20 Ianuariu 1896.

Numărul 3.

Invitare la abonament.

Cu numărul 1 invităm la abonament nou cu prețurile din capul foii.

Restanțierii să binevoască a-și achita abonamentul cât mai îngrabă, ca să se evite neregularități în espedarea foii.

Din partea noastră vom cere a mulțami toate așteptările.

Redacțiunea și Administrațiunea „UNIRII”.

Protestanții și Reformații după introducerea căsătoriei civile.

Când decurgea lupta pentru căsătoria civilă, n'au lipsit la protestanții și reformații din patrie voci de valoare, cari prezeceau, că dintre toate bisericile creștine din țară nici una nu va avea să sufere atâta și în privință materială și în privință scăderii simțului religios prin introducerea căsătoriei civile ca biserica protestantă și cu deosebire cea reformată.

Bărbații, cari au prezis lucrul acesta, erau bărbați, cari cunoscău bine împrejurările bisericii protestante și reformate, cunoscău sörtea precară și miseră a clerului protestant și reformat, și mai pe sus de toate cunoscău, cât de slab este simțul și fermentul religios în poporul protestant și reformat, și ce influință puțină are religiunea preste tot asupra conduitei și vieții poporului protestant și reformat.

Cu toate acestea însă döră nici Jidovii n'au forțat așa tare și cu atâta insistință introducerea căsătoriei civile, ca somitățile preoțesci și mirenesi ale protestanților și reformaților.

Superintendentii, curatorii generali și directorii generali în casa de sus, preoți simpli și alți *dii minorum gentium* în casa de jos, mai toți până la unul au votat pentru introducerea căsătoriei civile, ără cei ce n'au avut vot în nici una din cele două case, au mișcat totă pétra în adunările municipale, în congrese și în foi în favorul introducerii ei. Singur clerul săsesc din Ardeal a făcut excepțiune mai mult din motive naționale decât bisericesci. Nici el inse n'a putut abate pe deputații sași din casa de jos a dietei, ca să nu voteze pentru căsătoria civilă.

Dacă protestanții și reformații ar fi cerut introducerea căsătoriei civile numai pentru poporul lor, ar fi fost consecuent, căci la ei căsătoria nici când nu a fost considerată de sacrement. Încă Luther susținuse, că ea nu este decât „*ein weltlich Ding*” = un lucru lumesc. Lucrurile lumesci inse le regulază statul. Și așa căsătoria civilă este deplin conformă cu credința protestanților și a reformaților.

Când inse protestanții și reformații au cerut introducerea căsătoriei civile și pentru celealalte popore creștine din țară, cum sînt catolicii și răsăritenii, atunci inși-și ei au atacat principiul lor

despre libertatea conștiinței, cu care atât de mult s'au mândrit totdeauna.

Căci bine au știut și știu și protestanții și reformații, că cu deosebire catolicilor, înainte a căroră fiind căsătoria sacrament și întru atâta supusă numai regulării prin dispozițiile bisericesci, li-se face grea silă conștiinței prin introducerea căsătoriei civile.

Și totuși ei, cari au strigat totdeauna ca din gura șerpilor, când li-s'a făcut numai cea mai mică silă conștiinței, au ajutat și au aplaudat cu satisfacțiune guvernul în toți pașii lui pentru introducerea căsătoriei civile.

Și-au uitat protestanții și reformații chiar de tot principul acela atât de simplu al moralei creștine: „*Ce ție nu-ți place, altuia nu face!*”

Ce să veți inse acum după încă nici patru luni dela intrarea în vigore a legilor cu privire la căsătoria civilă?

Catolicii, răsăritenii și Jidovii pretutundinea după îndeplinirea formalității civile merg și la biserică spre a închia căsătoria și în fața bisericii. Nici clerul catolic, nici cel răsăritean și nici cel jidovesc nu se tânguesce, că credincioșii ar fi indiferenți față cu căsătoria bisericească, afară pöte de câte un cas sporadic unde și unde. Venitele numite stolare, ce le primesce clerul pentru binecuvîntarea căsătoriei, n'au scădut la nici unul din aceste trei cleruri, afară pöte de taxa protopopescă la Români gr. orientali, cari s'au grăbit, cu cassarea ei fără a aștepta mai în-

Feuilleton.

„Biblioteca pentru toți.”

(Bibliografie.)

Nr. 14. *Antichitatea romană* e o cartică, despre care putem spune multe bune. În ea se descrie totă viața și felul de a trăi a Romanilor vechi. Începând dela casă și dela familie autorul își spune rînd pe rînd, cum erau toate la ei: în viața privată, între prieteni, în viața publică etc.

Nr. 17. *Istoriore de dna Colomb* cuprinde bucăți scurte scrise cu mult spirit, din cari respiră o mare bunătate de inimă și o dragoste nespūsă față de ömeni. Regretăm, că nu ne permite spațul a spune tot, ce am dori despre acest număr. Vom schița totuși o povestire, care ne-a lăsat o viață impresiune. Ea e „*Păserea doctorului*”. Doctorul e un bătrân blând, rămas singur în această lume, fără soție, fără prunci, numai cu amintirea celor, pe cari i-a iubit. El se plimbă adese gînditor prin casele sale și parcă stă și acum de vorbă cu copiii și cu soția sa, cum sta odată. O mică păserică, rămasă moștenire dela nepöta-sa, mai amintesece de

cei ce de mult s'au dus din această lume. Și când bietul doctor ascultă, cum cântă păserică, parcă aude glasul copilei. Odată păserică, pe care promisese copilei, că o va îngriji bine, scăpând din colivie face, ca bietul doctor să se supere așa de tare. „Ce singur se simte! I-se pare, că perde încă odată pe micuța lui Maria! . . . Cum să mai lucreze acum, fără tovarășul vesel, care-i da ecoul glasurilor duse?” În sfârșit zăresce păserea pe ramura unui copac din apropiere și o chëmă cu glas mîngăios. Păserea ascultă glasul iubit și vine, căci ea vede bine, că nu pöte sbura așa, cum ar trebui. Doctorul se bucură de revedere, dar se gîndesce, că sërmana păserică totuși va trebui să fie eliberată odată, când el nu va mai fi în lume. și atunci va fi pradă celei dintăi pisici. De aceea el o duce în casă, dar lasă ziua deschisă ușa coliviei, ca ea să se învețe a sbura pentru atunci, când va fi ărăși liberă. Și ziua aceea a sosit. Doctorul simte, că i-se apropie capetul. Își adună deci toate puterile și deschide ărăși ușa coliviei. El sărută pentru cea din urmă oră capul păsării. „Du-te, pui dragă, du-te cu Dumnezeu!” Și mica păserică sböră sus, tot mai sus spre cerul albastru, până pere,

„și bătrănu își șoptesce cea din urmă rugăciune și mai zice: „Acum, Stăpâne, siobođește pe robul têu!”

Cât de îndoișătoare, dar cu toate acestea cât de frumoasă e povestirea și cât de slabă schițarea mea. Dl Stăncescu a avut dreptate, când a scris, că „acest volum e unul dintre cele mai frumoșe, ce a publicat”.

Nu putem trece dela aceste „istoriöre”, fără de a nu mai cita câte va șire: „Clopotul dela biserică bate de trei ori: odată pentru Dumnezeu, altă dată pentru cei vii și a treia oră pentru morți; să ne descoperim capetele și să ne rugăm. Să ne gîndim la Dumnezeu, care ne-a dat azi putere, să ne câștigăm pânea de toate zilele; să ne gîndim la cei cari umblă pre lîngă noi în viață, și să mulțamim lui Dumnezeu, care a hotărît, să nu fie omul singur. . . . Când te culci cu corpul ostenit și cu cugetul curat, nu-ți e frică de vise urte; numai celor răi li-e frică nöptea.”

Nr. 20. *Legende istorice* de Dim. Bolintinean Nr. și 16 și 25. *Povestea vorbit* de Anton Pann sînt trei numerii, pe cari nu trebuie să i recomandăm, autorii lor fiind destul de bine cunoscuți. Felicităm pe dl Stăncescu de idea de a cuprinde în „Biblioteca” aceste mărgăritare de mult preț.

tăiu să vadă, cum se vor desvolta lucrurile după introducerea căsătoriei civile.

Cu un cuvânt, nici catolicii, nici orientali, nici Jidovii până acum nu se tânguesc de urmările rele materiale și religioase ale căsătoriei civile. Ce va fi în viitoriu, vom vedea.

Cu totul altcum stă lucrul la protestanți și calvinii. În biserica protestantă din Budapesta este deja raritate, când o păreche cununată cu cununia civilă mai merge și la biserică spre a închia și căsătoria bisericăscă. Preoții se tânguesc, că până acum au daună deja de mii de floreni. Era în biserica reformată din Budapesta sint și mai rari casurile de căsătorii bisericăscă.

Și să nu cugete cineva, că doră numai în capitală stă lucrul așa rău. În provinciile sunt destule comune, mai cu samă reformate, în cari dela 1 Octobrie n. 1895 nici o păreche cununată la purtătorul de matricule n'a mai mers și la biserică.

Clerul protestant și reformat inferior se tânguesc deja amar pentru efectele aceste triste ale căsătoriei civile prin totă țara, și pôte nu e departe timpul, când clerul acesta va lua la răspundere grea pe superintendentii, curatorii și directorii generali, cari l-au adus în o pusețiune așa critică. Cât de instructiv este cazul acesta pentru noi.

Să grijescă deci clerul nostru ca de lumina ochilor de simțul religios al poporului și de respectul lui sacru față cu s. taină a căsătoriei, dacă voim, să nu ne ajungă sôrtea protestanților și reformatilor.

Protestanții și reformații au numai frânturi din adevărul etern. Chiar pentru aceea nici zelul cel mai mare al clerului protestant și reformat nu pôte abate deplin pericolul dela popor.

Biserica noastră inse are adevărul

etern deplin, și pentru aceea pusețiunea lui este mai ușoră, căci pe temeiul necălit al adevărului etern deplin zelul preoților pôte abate dela popor ori ce pericol scos la ivelă de introducerea căsătoriei civile mult mai ușor decât și cel mai mare zel al preoților protestante și reformate.

Școlile și învățătorii nostri.

I.

Toți, cei ce urmărim cu atențiune mersul treburilor în această țară, trebuie să ne umplem din zi în zi mai mult de îngrijare pentru viitoriu.

Să adunăm și grupăm de astă dată unele fapte privitoare la școlile și învățătorii nostri, și vom vedea, că din faptele acestea rezultă curat și luminat mersul nostru și al compătrioților nostri spre prăpastie.

Se scie, că în 1868 s'a fost făcut articolul de lege XXXVIII, care orinduesce afacerile instrucției publice. Această lege, dacă era executată în spiritul făptuitorilor ei, adică în al baronului Eötvös József și al lui Deák Ferencz, ne-ar fi lăsat și pe noi pe Români și pe celealalte naționalități din această patrie, să trăim. Căci ne-am fi avut școlile noastre confesionale, comunale, de corporațiune și civile, în cari ne-am fi putut cultiva după puterile noastre, după firea și trebuințele noastre, rămânând de-a pururea cei mai credincioși fi ai acestei patrii.

Scim, că la început statul a fost deschis cursuri suplimentare, pentru ca învățătorii mai puțin calificați să se înzestreze cu cele mai neapărate cunoștințe pentru chemarea sa. Și aceste cursuri se țineră în limbile materne ale diferitelor naționalități.

Tot atunci a început ministerul învățămîntului a scote la lumină cu bani din vistieria țării o fôe pentru învățători, care se împărția tuturor școlilor din țară și încă fie cărei școli în limba sa, căci ea apărea în

7 limbi — ale tuturor naționalităților din patrie. Și era o mare binefacere acesta pentru școli și pentru învățători.

Acest spirit pacinic inse n'a ținut mult.

De la 1873 „Fôea învățătorilor poporului“ nu se mai tipăresce în 7 limbi, ci numai în limba magiară.

În 1876 prin art. de lege XXVIII se restringe libertatea de până acum a auctorițăților școlastice confesionale etc.

În 1879 se aduce art. de lege pentru introducerea limbii magiare ca studiu obligat în școlile poporale și se țin cursuri suplimentare în limba magiară cu învățătorii nemagiari.

De aici încolo șovinismul guvernului capetă aripi și crește în mod înspăimîntător. Școlile de reuniune ale grănițerilor de la Năsăud, din Bănat și în urmă și ale grănițerilor din fostul regiment român I se prefac în școli comunale.

Pe unde se află Magiari, fie și numai de sêmîntă, se întemeiază școli de stat, în cari nici pomană nu mai este despre altă limbă afară de cea magiară.

Se aduce legea asilelor și grădinilor de copii, pentru ca cu ajutorul lor să se întetescă magiarizarea naționalităților.

Se sistemisează salarele învățătorescilor la minimul de 300 fl. cu gândul ascuns, ca școlile cele mai multe cu timpul, să ajungă în necesitatea de a cere ajutor dela stat, și astfel să dispună guvernul în ele.

Se tractează de înmulțirea personalului la inspectoratele regescilor de școli, pentru ca acestora să li-se înlesnescă visitarea școlilor nemagiare și în chipul acesta să li-se dea prilej de a căuta nod în papură pentru deștituirea învățătorilor și transformarea școlilor noastre în școli de stat.

Dar numărul păcatelor celor dela stăpânirea țării este fără sfârșit.

Și acum, când intrăm în anul 1896, în anul mileniului, încâtro privim, nu vedem decât semne rele pentru noi Români și

Nr. 21. *Ombra de Genevraye* e un roman, cum de mult n'am cetit, gingaș, frumos, nevinovat și plin de sfaturi prețioase. Acum, când romanele frivole și pline de scene, ce enervază tinerimea, te năpădesc de toate părțile, nu putem să nu recomandăm acest număr, a cărui cetire e foarte desfătătoare.

Nr. 23 și 24. *Din viața meseriașilor* de Ion Popovici Bănățenul de asemenea merită totă atențiunea. Broșura dublă cuprinde biografia autorului făcută de Maiorescu și apoi patru povestiri bine alcătuite, dintre cari cea dintâi „*În lume*“ dovedesce mult spirit observator.

Primul număr din seria a doua:

Nr. 26. *Din biografii omenilor celebri* de Dum. Stăncescu îndreptătesc pe conducătorul acestei publicații la recunoștința noastră. Cărticica de 116 pagini și cu 18 ilustrații ne dă scurte biografii de ale omenilor celebri în toate ramurile științelor, cum filosofie, morală, elocință, poezie etc. Aci găsim pe Socrate, Cicero, Dante, Rafael, Franklin, Columb, Cesar, Ioana D'Arc și alții. O mică enciclopedie, ori mai bine un mic panteon folositor tuturor.

La începutul fie cărui ram se face o privire generală, în care se spune însemnătatea ramului respectiv și istoricul lui.

Nr. 34. *Istorie* de Gion cuprinde o conferință despre „*Dacia Caterinei II*“ și două studii istorice: „*O încercare de colonizare în țara românească*“ și „*Nicolae P. Mavrogheni*“.

Nr. 35. *La gura sobei*, snoave și basme de Dum. Stăncescu. Celea 16 snoave și

5 basme, ce cuprinde cărticica acesta, îndreptătesc titlul de unul dintre cei mai buni povestitori populari, ce-l are autorul. Merit netăgăduit, care a făcut, ca snoavele sale să fie studiate în școlile înalte din Franța.

Nr. 36. *Povești de Crăciun* are în frunte frumoasă poezie „*Într-o vine!*“ de Vas. Alexandri, apoi „*S'a născut copilul sfânt*“ traducere din franțozesce, „*Moș-Ajunul*“, studiu de G. D. Teodorescu, „*Istoria unui cărpaci*“ și „*Fetița cu chibrituri*“, traduceri de Stăncescu, și în fine „*Despre pomul Crăciunului*“ de P. Ispirescu, — unchișul sfătos.

Nr. 37. *Proză și Epigrame* de Radu D. Rosetti. Broșura aceasta, mai cu samă în epigrame, ne arată deosebitul talent al autorului. Sint frumoase și bucatele în prosă, epigrame fusesc așa bune n'am cetit de mult.

Nr. 34, 35 și 37 mai cuprind și portretele autorilor: Gion, Stăncescu și Rosetti.

După toate acestea sintem siguri, că cetitorii nostri vor apretia după merit publicația aceasta, care am dori, să se lătescă în cercuri cât mai estinse, fiind convinși de efectul ei binefacător. A.

Ioana D'arc.

(1409—1431.)

(Din biografii omenilor celebri de D. Stăncescu. Biblioteca, pentru toți nr. 26.)

Franța n'a încercat mai mari grozăvii de cât la începutul vécului al XV-lea. Sărăcia și nenorocirea erau la culme. În afara de acesta regele Carol VII nu mai avea nici o autoritate. Englezii încurajați de

isbînși se credea stăpânii Franței. Din fericire, în mijlocul acestor nenorociri, patriotismul începea să crească în inimile tuturor.

Ura, ce aveau Francezii pe Englezi, îi învăță, să-și iubescă țara, și acest simțimint era să scape Franța intrupându-se în chipul cel mai desevărsit într-o fată, pe care totă lumea trebuie să o venerze și să o iubescă: *Ioana d'Arc*.

Ea era fata unui țeran din *Domremy*; când se născu, ea nu vedea decât jafuri, răniri și focuri, și cu cât creștea, cu atât i-se făcea mai mare milă de bietul rege tinăr Carol VII despoiat pe nedrept de moștenirea sa. Pe lângă această milă se mai adăoga și ura puternică asupra Englezilor, cari erau pricina tuturor relelor, ce făceau să sufere Franța și regele ei legitim.

Pe când era de 14 ani, într-o zi de vară, pe la prânz aflându-se în grădina tatălui său vedea de o dată printre copaci o lumină mare și auzi un glas misterios, care îi zicea: „*Ioano, du-te, de scapă pe regele Franței și înapoietă-i regatul.*“ De atunci încolo ea dădu de mai multe ori cu ochii de asemenea vedenii.

I-se păru, că vede și aude pe arhangelul Mihail, pe sfința Caterina și pe sfința Margareta zicându-i, să scape Franța. Glasurile acestor vedenii ziceau, că cerul o va ajuta. Ea spuse tatălui său, că vre, să se ducă la rege, dar el îi zise, că e nebună, și nu-i dădu voce.

Bieta fată se duse atunci la un unchiu al ei într'un sat venin *Vaucouleurs*, care creștu, ce-i spunea fata. Tot așa creștă și alți

pentru celelalte naționalități nemagiare din patrie.

Ca să nu trecem înse cu adunarea argumentelor de pe terenul școlilor și al învățământului pe celelalte terenuri, al administrațiunii, jurisdicției, legislațiunii etc., unde de asemenea sîntem turțiți la pîrețe și făcuți aprópe imposibili, vom constata, că timp de 10 ani de la formarea dualismului nici presa magiară n'a fost așa pécătósă. De pe la 1878—79 ea a început înse, să-și facă de cap, astfel că în anul din urmă se tracta în ea mai numai asupra cestiunii, cum să se propună limba magiară în școlile nemagiare. În cu începerea anului present fôea „*Néptanítók lapja*“, edată de ministerul de culte și instrucție, trece la o direcție nouă, — pe semne cea veche tot n'a fost destul de energică, — și astfel acésta cu însu-și domnul ministru Wlassics în frunte începe o luptă pe viață pe mórte, pentru ca magiarizarea să se sevărsescă mai în grabă pe tótă linia. Învețătorii sînt îndemnați de însu-și ministrul, ca să crescă „*patrioți magiari credincioși*“.

Și acésta advertise se repetesc aprópe în fie care articol. Așa în al doilea articol se zice: „*Învețătorii să ia parte cu însuflețire deosebită și cu perseveranță neobosită la ideea mărtefă a reformării Ungariei.*“

În al patrulea articol sub titlul „*Împovorarea spirituală a școlărilor*“ se emite pîrerea, că împovorarea școlărilor atrîună dela reaua cualificație a învețătorilor. Decî e „*neîncunjurat de lipsă, ca dreptul exclusiv de a cualifica pe învețători să-l ia statul în mînă*“. Căci se zice mai departe, că numai astfel, paralisând lucrarea diferitelor confesiuni și naționalități, se va puté ajunge la idealul magiariilor, ca adecă fie care din cei 26.000 de învețători din Ungaria să fie condus în lucrarea sa singur de *spiritul adevărat maghiar*.

În acel articol privitor ér la „*Împovorarea prea mare spirituală a școlărilor*“ se zice, că trebuie reformat întreg planul de învățămînt și cărțile de școlă, și începe mai întăi cu

religiunea, apoi urmază cu *gramatica*, unde se dă cu pîrerea, că o mare parte a materialului prescriș din acest obiect pentru școlile populare nu e compatibil cu gradul de dezvoltare al copiilor dela 6—10 ani. La *geografie* se spune, că școlarul din școlă elementară trebuie să învețe în fiecare an pe nouă cîte 734 cuvinte.

În partea oficiósă se comunică ordinațiunea ministerială, prin care li-se interzice învețătorilor de a mai purtá vre un oficiu lateral fără concesiune prealabilă dela comitetul administrativ comitatens pe basa pîrerii inspectorului reg. de școle.

Er sub titlul „*Literatură*“ se recomandă și se ridică pînă la al șeptelea cer cartea lui *Szathmáry György* „*Statul național și învățămîntul popular*“, despre care în recenziune se zice, că „*nicî o carte n'a meritat încă pînă acum o așa laudă și recunoscînță ca acésta*“.

Er din cupriusul cărții se citéză următoarele vorbe ale înaltului oficial din ministerul instrucției: „*Sórtea națiunii, întru cât atirná dela noi, cade pe terenul învățămîntului popular, și pentru aceea problemele adevărat naționale își așteptá rezolvarea pe terenul învățămîntului popular.*“

Revista bisericescă.

Din Patrie.

Ministrii de culte și instrucțiunea publică, de interne și de justiție au dat o ordinațiune referitoare la executarea articolului de lege 43 din 1895 despre libertatea religioasă. În ordinațiune se espun dispozițiile articolului de lege 53 din 1868, cari au ieșit din vigóre prin noua lege, și tot odată se declară, că §§-ii 1—8, 13—15, 18 și 19 ai numitei legi se estind și asupra religiunii iudovesci, care încă e confesiune receptă. Este curiósă partea ordinațiunii referitoare la religiunea pruncilor, a căror pîrinți sînt aconfesionali. Religiunea acestor prunci o determină pîrintele, de a

cărui sex e pruncul, dară determinarea se póte amána, pînă ce ajunge pruncul etatea de 6 ani. Dacă pîrinții nu-l determină religiunea, nici când e pruncul de 6 ani, acésta o face scaunul orfanal în conșlegere cu némurile. E ușor a face dispoziții de acestea, numai e greú a îngriji de educațiunea religioasă a pruncilor, când pîrinților le este permis a fi fără religiune și a-și cresce pruncii fără religiune.

Foile liberale teméndu-se, că nunțiul apostolic Agliardi nu se va duce din Viena nici în primăvara viitoare, éră scornesc minciuni cu privire la el. Ele spun, că Vaticanul ar fi promis ministrului austriac Badeni, că dacă va face nunțiului Agliardi posibilă rămânerea la postul lui, acesta ar influența prin preoțime la paralisarea mișcării antisemite. Se amăgesc filosemiții. Pînă când antisemiții nu atacă instituțiunile bisericii, preoțimea sigur că nu va lupta în contra lor.

Roma.

Am amintit și noi, că Sfinția Sa va da o nouă enciclică către Orientali probând din s. Scriptură și tradițiune îndreptățirea primatului roman asupra tuturor creștinilor. Timpul, când va apăre enciclica acésta, încă nu e determinat.

Cu privire la nisuințele Papei pentru reunirea bisericilor ziarului din Viena „*Pol. Corr.*“ i-se scrie din Roma: Hotărîrea Papei, prin care s'a dat caracter permanent comisiunii de cardinali pentru unirea bisericilor, arată de nou, de ce mare moment consideră Papa nisuințele sale. Amintita comisiune este a se privi ca o nouă congregațiune de cea mai mare însemnătate, de órece Papa și-a rezervat șie-și presiul în ea. De presinte este o pauză în activitatea acestei congregațiunii, fiindcă Papa află oportun de a aștepta cu planurile sale relative la bisericile orientale unite, pînă ce se vor restabili în Turcia érași stările normale. Cât ce se va întimpla acésta, se vor ridica institute pentru crescerea clerului în Constantinopol și în Smirna.

Biserica coptică unită din Egipt, a cărei protector e Maiestatea Sa Francisc Iosif, face mare progres. Schismatici, preoți și popor, se unesc pe fie care zi.

Cardinalul Graniello, membru al congregațiunii pentru unirea bisericilor, a repausat în 8 a c. în etate de 62 ani.

Franța.

Radicali francezi pretind într'ună abrogarea concordatului și despărțirea bisericii de către stat. Védend unii bărbați eclesiastici, că concordatul numai întru cât impune datorințe auctorităților bisericesci, se respectă din partea statului, din contră drepturile, ce le garantéză bisericii față de stat, se nesocotesc, ei încă doresc abrogarea concordatului și mînă liberă în acțiunea lor. De acésta se tem republicanii mai cu minte. Așa scrie „*Temps*“: „*Dacă preoțimea Franței își va fi perdut tótă încrederea și sperarea cu privire la executarea onestă și nobilă a concordatului, numai atunci se va începe greutatea pentru societatea seculară. Biserica liberată de concordat își va folosi libertatea spre luptă în contra ini-*

ómeni din sat atinși de încredințarea, cu care vorbea ea, și curénd tótă lumea credea în ea, astfel în cât un căpitan îi dădu o sabie și șese soldați ca escortă.

Teranii puseră toți cîte ceva și îi cumperară un cal și o îmbrăcăminte de fer, ér ea își tăiá pîrul, se îmbracă bîrbătesce și plecă.

Se duse la *Chinon*, unde se afla atunci regele, care o primi, și care mișcat de eroismul ei îi dădu câteva sute de soldați, care zicea ea, că-i ajung, să scape orașul Orleans. La *Chinon* poporul se entusiasma de zisele ei ca și cel de la *Vaucouleurs*. Toți o credeau liberatóreă trimisă de cer, să scape Franța.

Acésta încredere avu o mare parte în izbînșile, ce făcu pe urmă, căci descurajarea peri din inimile Francezilor, cari fură cuprinși de pornirea, care sfărămă tóte pedicile.

La 28 Aprilie 1429 *Ioana d'Arc* intră cu o armată mică și cu cele trebuincioase pentru hrană în Orleans, care era împresurat de Englezi. Dușmanul spăriat nici nu încercase, să o opréscă, căci Englezii credeau, că e o vrăjitoare trimisă de draci. Spaima le fu așa de mare, în cât părăsiră mai multe poziții din jurul orașului și se strînseră în două fortărețe.

La 6 Mai *Ioana* porni împotriva lor. Soldații ei erau plini de entusiasm. Ea își implântă stégul pe marginea șanțului, și cât clipești, una din întăriri cădu în mînile Francezilor. A doua zi tótă armata din Orleans ieși și porni asupra dușmanului din

fortăreța cealaltă. *Ioana* răzima cea dintăi o scară de ziduri și se urcă la asalt, dar fu rănită, ceea ce înterită tare pe soldați, cari se repeziră ca nisce lei și omoriră fără milă pe Englezi.

Orleansul fu luat. *Ioana* își implinise făgăduéla. Ea se folosi de o nouă izbînșă, ce reportă, și duse pe rege la Reims, unde fu conșnit cu solemnitate. Apoi spuse, că misiunea i-se sfărșise, și voi, să se întórcă în satul ei, dar regele n'o lăsă de témă, ca nu cumva plecarea ei să micșoreze pornirea soldaților.

Ea se mai luptă la *Compiègne*, dar aci fu trântită de pe cal și prinsă de Englezi. Biéta fată se afla în mînile celor cari juraseră să și résbune. Ei, ca să nu zică, că au fost bătuti de o femeie, susțineau, că era vrăjitoare, și vrăjitoarele erau pedepsite pe vremea aceea cu mórte. O duseră la Rouen, o judecară, și părăsita de tot, chiar de regele, pe care îl ajutase, fu osfindită, să fie arsă pe rug.

Rugul fu ridicat pe o piață la Rouen. Sus pe ei se afla un stîlp, de care *Ioana* fu legată cu lanțuri. Mulți Englezi fură de față la acest omor. *Ioana* fu adusă înconjurată de soldați. Ea dovedi mult curaj fiind totuși mișcată, când se gândia, că muria așa de tinără și în așa chip crud. Dar muri în mijlocul chinurilor celor mai gróznice fără a plânge măcar. Dăduse numai un țipet mare și ceruse apă sfințită, când fiacăra îi atinse corpul pentru întăia óră.

Cel din urmă cuvînt al sêu fu: „*Isus!*“

micilor săi, și se va provoca o agitațiune religioasă, de care numai inimiile republicii au să profiteze."

Rusia.

Guvernul rusesc a introdus cu forța limba rusescă în seminarele teologice catolice, deși în acestea învață numai tinerii de naționalitate polonă. Asemenea continuă a restringe drepturile bisericii catolice. S. Scaun Apostolic a protestat la guvernul rusesc în contra nedreptăților, ce se fac bisericii. Guvernul rusesc, pe cum află „Pol. Corr.” din Viena, a însărcinat pe Iswolski agentul său de lângă Vatican, ca să dea deslușiri în Vatican și să reîncepă negocierile pentru regularea afacerilor bisericii catolice din Rusia.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cu reformele politice-bisericesci guvernul și-a eshauriat materialul de lucru. În reforma administrativă nu vré, să între înainte de alegeri, ca să nu amărăscă și mai mult pe cetățeni, érá legea electorală se teme a o schimba.

După ce de ani de zile opoziția strigă după reforme și îmbunătățiri economice, guvernul se pare, că vre, să facă — pentru ochii lumii — ceva pe terenul economic. Ministrul Darányi prin o ordinațiune lipsese pe marii proprietari de mori de unele favoruri, cari le-au avut până acum, érá spre renoirea viilor nimicite de filoxeră a înaintat un proiect de lege.

În 10 a c. s'a început desbaterea dietală asupra fondului de dispoziție. În contra votării acestui fond au vorbit opoziționalii Babó și Sima arătând, că întrebuințarea fondului nu e sub nici o controlă, și că guvernul îl folosește spre înegrirea și stricăciunea partidelor opoziționale. Sima presentă calendarul lui Goldstein Sami, în care este ilustrat un jidan împușcând asupra crucii. Întrébă, ore închide procurorul ochii și la acesta?

În 11 s'a votat poziția de 200.000 fl. ca fond de dispoziție.

Luni s'a pertractat budgetul ministeriului ungar de lângă persoana Maiestății Sale. Cu această ocaziune opoziția a năpustit asupra pajurii austriace de pe edificiul, unde se află instalat acest ministeriu în Viena.

Martii s'a început desbaterea budgetului pentru ministeriul de interne. Deputații opoziționali arată, că administrația e rea, fișpanii abuzază de puterea și neresponsabilitatea lor, se repetesc recriminările pentru abuzurile comise la alegerile dietale sub egida guvernului și a organelor sale. Babó impută guvernului, că în cestiunea de naționalități nu pörtă o politică națională-magiară energetică.

Ședința dietală din 15 a c. a fost cea mai interesantă. Apponyi a dat esplicări articolului său de crăciun, prin care oferise pace guvernului din incidentul serbărilor milenare. Premite, că pentru abuzurile din trecut nu dă amnestie morală guvernului și partidului lui. Recomandă pacea sub condițiunile

următoare: De o cam dată nu poftesce schimbare radicală, nici reducerea censului, estinderea dreptului electoral ori altă arondare a cercurilor electorale. Poftesce înse, ca legile esistente să se completeze și precizeze; procedura penală și disciplinară să se estindă în măsură mai mare; asupra abuzurilor să judece judecătoria independente. Asupra mandatelor impugmate să judece curia.

Bánffy reflectând la vorbirea lui Apponyi declară, că guvernul nu e străin de a implini dorințele lui Apponyi, unele din ele se vor lua în considerare în proiectul de lege despre judicatura curiei, promisiuni obligătoare înse nu face; nu recunoște, că ar exista abuzurile electorale enumerate de Apponyi.

Africa.

Cu privire la mișcările din Transvaal „Standard” din London publică scrieri mai liniștitoare.

O telegramă a împăratului Germaniei către Krüger, interpretându-se ca o schimbare a politicii germane în defavorul Angliei, a produs mare iritațiune în London. Presa engleză a atacat cu vehemență pe împăratul Wilhelm. Mai târziu s'au dat esplicări din Berlin, că telegrama nu însămnă o nouă direcție în politica germană. Esplicările acestea au făcut, să înceteze nervositatea Anglezilor. Cum se va rezolvi cestiunea, ce agită Africa sudică, nu se poate prevedé, fuse e fapt, că republicile de acolo vreă, să-și păstreze independența.

Correspondințe.

Selagiú Decembre 1895.

Onorată Redacțiune!

Ziaristica seriósă are misiunea sa a forma opiniunea publică sa a da espresiune fidelă opiniunii publice deja formate în cutareva causă momentósă. Materialul ziaristicii trebuie să fie sa instructiv și deservitoriu de direcțiune în cutareva ram al sciinței sa a activității sociale; sa prezentarea unor fapte de model demne de imitat ale bărbaților, cari prin virtuți desfășurate pe terenul bisericesc național, patriotic și social culminează preste alții; sa delectaver, ca celor oboșiți de munca seriósă să le fie ca o oasă rēcoritoare; sa când e cuprins de gangrena putrejunii morale vre un mādulariu al cutarei societăți sa a însoțiri, amputarea aceluia de pe corpul moral al societății prin cutitul verdictului tribunalului opiniunii publice sănătoșe.

Că ore correspondința apărută de sub pōla Meseșului Sēlāgian în Decembre în nrul 52 al „Unirii” căruia dintre accentuatele posulate și întru cât a corēspuns, încredințăm apreiării onoratului public cetitoriu.

Correspondentul, pe cum însuși zice, și-a fost propus de problemă de deslegat, că: „Cum să scāpăm poporul în general, ca legea așa poreclitei căsătorii civile să nu se lipescă de sufletul său, ci să o țină de ceea ce e, adecă înmatriculare civilă a cununaților, și să ferim poporul, să nu fie îndestulit cu actul civil, ci să alerge la s. mafcă bisericească pentru primirea s. taîne a cununieii.” Spre acest scop propune ca singur mijloc, dacā administrarea s. taîne a cununieii „nu o vom ține îngrădită cu atâtea formalități

obsolete împreunate cu o dosă bună de espensă pentru cei ce voese a se căsători bisericesce”. Întrre aceste formalități obsolete fusiră licența de căsătorie sa a schedula protopopescă de cununie; pe carea o batjocoresce de un „non sens”; dispensațiunile dela gradurile afinității de ordul al II-lea și al III-lea, dela vestiri și timpul sacrat.

Articulul Meseșanului insultă disciplina bisericii noastre gr. cat. române, basată pe s. canōne și praxă veche, întru un mod necompatibil cu pozițiunea unui preot român gr. cat. poreclindu-le de formalități obsolete.

Ore nu scie corespondentul, că tōte religiunile își au disciplina proprie și datinile vechi strămoșesci basate pe aceea, pe cari cu cât sint mai vechi, cu atâtea le apreiunesce mai tare, nu ca pe nisce îngrădituri obsolete, — pe cum îi place corespondentului a le numi, — ci ca pe nisce fortărețe oțelite și negrite de furtunile seclilor, cari s'au isbit într'insele, dar nu le-au putut măcina, și pe cari le păstréză cu scumpătate ca pe nisce clenodii scumpe? Pentru că când se desbracă o religiune de datinile sale basate pe rit și disciplină și înrădăcinate în trecutul ei, se desbracă de tipul ei: ér ori ce instituțiune, fie bisericescă fie lumescă, dacā și ciungăresce datinile avute sub durata seclilor, se lovesce în fundamentul ei și-și periclitéză viitorul.

Așa și licența de căsătorie sa a schedula protopopescă a fost din timpuri străvechi o dispușețiune prescrișă de către Ilustrii Arhieri și S. Săbōrē a bisericii noastre gr. cat. și susținută până în ziua de azi ca o datină întregitoare la închiarea s. sacrament al căsătoriei, prin urmare înrădăcinată în ritul strămoșesc al bisericii noastre.

Zice corespondentul, că licența de căsătorie „a fost introdusă pentru ignoranța clerului rural”. Lăsăm, să repauseze în pace acel cler simplu, să nu-i turburăm țerina mormintului și să nu uităm, că de pe acele altare mănecăm noi preoții prescura, cari le-a proptit și apērat credința vie a aceluia cler ignorant.

Că ce a îndemnat pe Arhieri bisericii noastre la introducerea și susținerea continuă a licenței de căsătorie până în ziua de astăzi, nu s'a ținut de competența corespondentului, să o scarmene.

ÉR noi nu aflăm de lipsă a enuclea și documenta prin exemple, că ce serviții a făcut bisericii noastre această datină, și cum a conlucrat și conlucră și azi, ca închiarea s. Sacramet al căsătoriei să se întemeieze pe basă corēspōndētēre cu s. noastră religiune, cu s. canōne ale bisericii noastre și cu puritatea virtuților străbune. Când lovesce în această instituțiune veche a bisericii noastre, lovesce tot odată în auctoritatea, vađa și reputațiunea oficiilor protopopesci, de cari are mare lipsă biserica noastră, cu a căror concurs și consiliu singur ocărmaia în timpurile vechi desastroșe — înainte de înființarea veneratelor capitule — Arhieri nostri biserica, și după canōne protopopi sint ochii Arhieriilor. — Și ore cine ar cuteza a asera, că nu s'ar micșora basa și auctoritatea oficiului protopopesc într'un mod daunăcios pentru viitorul bisericii noastre, dacā s'ar rumpe prin cassarea licenței de căsătorie tōtă influința aceluiași la închiarea sacramentului căsătoriei, care e basa familiei, basa religiunii și a vieții sociale? Ore veneratul cler nu are lipsă de influința auctorității oficiilor protopopesci înru edifica-

rea, susținerea bisericilor, școlilor și a caselor și așezămintelor parohiale și întru conducerea tuturor afacerilor bisericesti și scolastice? Oare câte cauze nu obvin în viața pastorală, când preotului concernente, ca să nu contragă ura poporului, pentru că „veritas odium parit“, și dictază prudența pastorală, să ocupe ținută rezervată și trebuie să se espună singur protopopul pentru realizarea scopului salutar?

Propune mai încolo corespondentul „casarea, dispensațiilor dela vestiri, dela săptămâna albă și dela gradurile afinității de ordul al II-lea și al III-lea, ce în biserică apusană nu există“. În acest loc lovesce în auctoritatea și dreptul arhieresc, la asta numai atâta zicem: „Noli me tangere.“ A ataca canoanele bisericilor noastre prin abrogarea unor impedimente statorite prin acelea de frica matriculelor civile și după voea corespondentului, să a ne asimila întru toate cu biserică apusană, nimeni, care-și iubesc biserică, va afla raționabil. Lovesce tot odată în auctoritatea oficiului vicarial, căruia pe cum în vicariatul Silvaniei, așa și în celelalte îi sint delegate dela Ilustrii Arhieriei unele cazuri de impedimente canonice spre dispensare pentru îndemâna și ușurarea credinciosului popor, ca în cas de scurtime a timpului să nu fie împedecat a-și realiza propusul de a închia sacramentul căsătoriei.

Dar corespondentul în zelul său de a deslega, — să nu zicem încurca, — problema propusă merge așa de departe, cât parte ignorază, parte talmăcesce eroneu unele puncte din instrucțiunea corului episcopesc catolic. Zice adevă: „De altminteria eu sînt de părere, că prin instrucțiunea pastorală implicite s'a șters și acesta“, adevă înțelege licența de căsătorie. Fărte rătăcesce, placă-i a ceti p. 2 din instrucțiune, care nu vorbește implicite și explicite, în care din cuvînt în cuvînt se zice: „2. De sine se înțelege, că stau și rămân în totă vigorea lor și sint de a se observa cu sfințenie și pe viitor tôte, câte sint dispuse prin biserică despre sponsalii, despre proclamarea vestirilor, despre impedimente, despre dispensații, despre timpul oprit, despre forma de a contrage căsătoria, despre tribunalele cauzelor matrimoniale.“ Deci zice instrucțiunea ilustrului cor episcopesc, că tôte stau și rămân în totă vigorea lor și sint de a se observa cu sfințenie și pe viitor tôte, și fiind că instrucțiunea se estinde și preste biserică gr. cat., pentru că au confăptuit la stradarea aceleia și Ilustrii Arhieriei ai bisericilor noastre, prin urmare trebuie susținută cu sfințenie și licența protopopescă ca usitată la căsătoriile bisericilor noastre, pentru că stau și rămân și pe viitor tôte în vigorea lor. Mai încolo după ce corespondentul și-a merit operatul său publicității clerului român, — ne mirăm, cum i-a putut înconjura atențiunea cea aprigă punctul al 5-lea din instrucțiune, unde se zice: „Pentru aceea parochii să nisuescă cu totă îngrijirea, ce se cavine, ca credincioșii mai întău să mērgă la dînșii decăt la oficiul civil pentru de a-și descoperi intențiunea de a închia căsătorie, ca de cumva ar subversa impediment, să se delătore de timpuriu prin dispensațiune, ér de ar fi indispensabil, să se pôtă abate părțile dela propusul lor de a închia căsătoria.“ Pentru că de pondera corespondentul înțelesul chiar al punctului acestuia, nu luneca la talmăcirea falsă a

punctului 7 din instrucțiune și nu ar fi scris: „Ce însamnă aceea a da facultate clerului rural a dispensa dela vestiri și timpul sacrat?“ Pentru că în p. 7 se zice: „Când adevă sponsii ar fi defipt cu oficiul civil ziua pentru sēvârșirea formalității civile, înainte de ce ar fi mers la parochul lor, și nu ar fi gata, să amâne pe altă zi ceremonia civilă, dăm facultate parochilor și administratorilor parochiali de a dispensa în numele nostru dela vestirea a II-a și a III-a vestire, de asemenea dela timpul oprit, prin care indulgență etc.“

Acesta e cas excepțional împreunat cu indulgență arhierescă, care numai la orașe mari pôte obveni, unde este mulțime de popor, ér nu la satele noastre, pentru că clerul nostru totdeuna scie previe, cari sint căsătorindii în cutareva parochie, și previe sciind pedeca nefimplințelor vestiri și a timpului oprit, dispune de atâta timp, ca să pôtă cere dispensațiune dela Ilustrii arhieriei său în vicariate dela oficiile vicariale. Prin urmare acest punct nu dă drept preoților de a dispensa în cazuri normale, ci numai în cazuri excepționale neprevădute, ca și cari la sate nu pot obveni; că dela descoperirea pedecii până la cunume este atâta interval, ca să se pôtă esopera dispensațiunea legală dela forul canonic competent.

(Va urma.)

Convocare.

„Ulpiana“ institut de credit și economii ca societate pre acțiuni în Grădisce își va ține *adunarea generală ordinară* Joi la 23 Ianuariu n. cu început la 10 ore a. m. în școla din Grădisce, la care acționarii sint invitați a lua parte în persoană sau prin delegați.

Program: 1. Raportul direcțiunii și comisiunii de supraveghiare, proiectul despre împărțirea profitului curat și darea absoluturului. 2. Alegerea direcțiunii, comisiunii de censură și supraveghiare. 3. Statorirea salarelor și marcelor de presentă pro 1896. 4. Diverse propuneri.

Din ședința consiliului administrativ ținută la 11 Ianuariu 1896. *Direcțiunea.*

§ 33. *din statutele institutului.* În adunarea generală, numai acei acționari pot participa, cari cel puțin cu 1/2 oră înainte adunării generale și-au depus pe lângă revers la cassa institutului acțiunile sale respective și ale plenipotențiatorilor lor împreună cu plenipotența.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit a conferit Lunii teologului absolut *Ieronim Man* preoția dispunându-l cooperar în Băgău în prot. Aiudului.

Crisa „Tribunei“ a trecut în crisa a comitetului național. După un protest publicat în „Dreptatea“ și subsemnat de Dr. V. Lucaciū, Dr. V. Todor, Dr. G. Tricon, N. Cristea, D. Comșa și Dr. D. P. Bărcian 11 membri din comitetul național s'au întrunit în 10 și 11 a c. în Sibiu la consfățuirii confidențiale spre aplanarea divergențelor în sinul partidului național și în afacerea redactării „Tribunei“ și a „Foi Poporului“. Dr. Lucaciū și consoții au fost pentru restabilirea statului quo ante în redacțiunea foilor, pe când Dr. T. Mihali a aprobat toți pașii făcuți și propune pe sama presiunii putere discrețională. Dr. Raț cu ocasiunea votării a enunțat de primită propunerea lui Dr. Mihali spriginită de G. Pop de Băsesel, R. Patita și I. Coroian ignorând voturile majorității. Dr. Lucaciū și consoții au protestat. Acestea le afirmă protestul. „Tribuna“ nu a publicat protestul din motivul, că el se ocupă cu lucruri petrecute în o conferință din cel mai apropiat timp și nu ar corăspunde stărilor adevărate.

O ligă universală în contra francmasoneriei s'a înființat în Franța. După „Germania“ insigniul ei este „Labarum“ (stindard provădut cu s. cruce pus de Constantin Marele în fruntea armatei sale), éră membrii dintre preoți și laici sint fărte numeroși. Datorințele membrilor sint: a combate francmasoneria cu tôte mijlocele iertate și legale, a favorisa scrierile și a cerceta adunările, cari au de scop combaterea francmasonilor, a se ruga lui Dumnezeu pentru apropiata învingere a bisericii asupra sectei, a nu pași nicî în un raport cu francmasonii notorii și a descoperi numele acelora, cari aparțin într'ascuns sectei. Spre a-și ajunge „labariștii“ mai ușor scopul au hotărît a combate pe francmasonii cu armele lor proprii; pentru aceea și-au instituit o organizare întru tôte analogă cu a francmasoneriei, dându-i și un caracter militar. Fiecare membru va ave să trecă prin mai multe grade, ceea ce se va întâmpla pe lângă observarea tuturor simbolurilor și ceremoniilor. La gradul inferior aparțin legionarii lui Constantin, la al doilea „soldații sfințului Michail“. În fiecare grad trebuie să petrecă cineva cel puțin un an spre a ajunge la al treilea și ultimul grad de „cavaler al sfinței inimi“. Pentru femei numai un grad există, anume al „surorilor Ioanei d'Arc“. Pe cum francmasonii își au „puil lor de lei“, așa și labariștii pe lângă membri își au și consoții și consoțe. Francmasonii se servesc de simbolul „trei puncte“ și se numesc „Fr“ (frați); așa și labariștii se numesc și se însamnă cu „Fr. †“. Fiecare membru la intrarea sa în ligă subserie o declarare și își alege un nume deosebit de luptă, care nume este cunoscut numai celorlalți membri. Fiecare grupă se numește ca și în logele francmasonice „compagnie“, și tôte la olaltă formeză armata franceză a labarului, care armată se împarte în cinci secțiuni și își trimite delegați la adunarea generală, care se numește „Grande Garde“ și corăspunde conventului francmason. Șeful ligei are titlul de „mare cancelar și secretar general“. Acest oficiu s'a încredințat unui publicist francez distins, care pörtă numele de Fr. † Paul de Régis. Numai în un punct se deosebesc liga de francmasonerie: ea nu va fi atât de misterioasă. Membrii ei nu vor fi obligați la tăcere cu privire la ceea ce se petrece în adunarea generală. Pe cum este informată „Germania“, liga s'a înființat la insistința unei Miss Diana Vaughan, care după relatarea periodicului lunar „La francmasonerie demasque“ fiind francmasonă a părăsit această sectă diabolică. Miss Diana a compus un marș al ligei invocând patronajul feciorei de Orleans și în ziarul său „Mémoires d'une expalladiste“ cu mult zel desvlelesse tainele cultului diavolului. În Nr. 4 arată, cum o mare magistră din Berlin Sr. . . Dorethea S. nutria ură și dispreț de tot mare față de s. Cuminecatură: „Dumnezeul meu,“ esclamă tină convertită, „eu mă cutrēmur și azi cugetând la o atare blăstēmăție; de când poșed credința, mă cuprînde o durere de mörte, când cugăt la aceea. Iudeii au sbiciuit și rēstignit pe Isus; cuiele i-au găurit mânia și picioarele; spini au întâpat dumnezeescul lui cap; lancea a pētruns în sfința lui inimă. Dar Jidovii n'au aruncat animalelor spre mănecare adorabilul trup al învătătoriului. Sr. Dorothea fuse ținea doi câni danezi, și dacă putea pune mânia pe sfințele specii, le arunca bestilor. Eucharistia, trupul viu al lui Christos, aruncat cânilor! Nu, e prea greșos lucru, fiurul fi-örölor.“ Toți cei ce au pētruns în secretele francmasoneriei, după ce au părăsit-o, au scris lucruri grețose și înfiorătoare despre această sectă diabolică.

† **Ioan Tanco**, fost profesor la gimnaziul superior din Năsăud, după un morb îndelungat și-a finit cursul neobositei sale vieți Mercuri în 8 Ianuariu 1896 în al 46-lea an al etății, în al 20-lea an al activității sale ca profesor.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Ne mai oprim apoi la asertiunea aceea a dlor dela „Tel. Rom.“, că în anul 1700 „o neînsemnată parte a poporului românesc în frunte cu un arhieru trădătoriu de cele sfinte și laș au fost tras și el după stăpânul său în nefericita desbinare dela biserica universală creștină (acum biserica ortodoxă) pentru un blid de linte“.

Așa dară numai „o neînsemnată parte a poporului românesc“ s'a unit cu Roma în anul 1700? Că dnii dela „Tel. Rom.“ o zic acesta numai de rost, se vede de-ja și din Petru Maior, care scrie: „Și așa toți Români din Ardeal se uniră cu biserica Romei în credință.“¹⁾ Despre lucrul acesta dlor pe lângă puțină bunăvoință și nepreocupare puteau să-și câștige deja de mult convingere din „Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite“ publicate de organul nostru. Acolo în p. II. pag. 305 urr. puteau dlor să cetască următoarele:

„Față cu această asertiune noi susținem, că poporul românesc din Transilvania în totalitate sa a primit și aprobat sfânta unire la anul acela.

„Adunarea dela 1700 a fost una dintre celea mai număröse, din câte cunoșce istoria noastră. Acolo au fost de față nu numai Mitropolitul și protopopii, ci și deputații clerului și câte trei deputați din fiesce care sat. Actele ne spun, că aceștia toți au primit sfânta unire, și acesta nu au făcut-o fără discuțiune, ci după cumpănirea tuturor împrejurărilor, și după ce toți s'au convins, că fac un lucru bun pentru nemul lor.“²⁾ Împrejurarea, că nu toți Români au fost fizice de față, nu involve în sine, că nu toți au primit sfânta unire. Nici la adunarea din 1848 nu au fost de față toți Români, și cu toate acestea nimeni nu cutéză să zică, că hotărârile acelei adunări nu s'au adus cu consensul întregului popor român. Și apoi ași vre, să mi-se arete în istoria poporilor o singură adunare, în care să fi fost fizice de față unul fiesce care membru din popor. Așa ceva este o imposibilitate fizică. Din împrejurarea, că nu toți cei de față au subscris actul unirii, încă nu se poate deduce, că nu toți au primit unirea, pentru că nici la adunarea din 1848 nu toți au subscris protocoalele luate cu acea ocaziune, și totuși nimeni nu poate susține, că în acele protocoale nu ar fi fost depusă voința tuturor celor de față și a acelora, cari din o cauză ori alta nu au putut fi de față. Apoi nicăiri, unde se țin adunări număröse de popor, cum a fost cea din anul 1700, nu au subscris toți cei de față și nu subscris nici în ziua de astăzi, când se țin asemenea adunări. Actul uniunii din 1700 a fost subscris de toți cei chemați și anume de fruntașii clerului, cari pe atunci erau singurii conducători ai poporului românesc, căci alți cărturari pe atunci nu aveam. Ei de bună samă n'ar fi subscris acest act, dacă n'ar fi știut, că cu ei este întreg poporul, căci ori cât de inferiori în cultură ar fi fost acei fruntași, atât de proști tot nu ni-l putem închipui, încât ei înșiși să se hotărască a

face un act, prin care să se espună pericolului de a rămâne nisece păstori fără turmă. În fine nici din împrejurarea, că din partea poporului unirea s'a primit prin aclamațiune, nu putem deduce, că primirea ei nu s'a făcut în chip valid. Oare în ziua de astăzi nu se aduc destule hotărâri prin aclamațiune? Oare în ziua de astăzi aduce-se în vre-o adunare populară numărösă vre-un conclud prin votare secretă ori votare nominală? Nicăiri nu se întâmplă așa ceva, pentru că este cu neputință. Dar că în adunarea din 1700 totalitatea Românilor din Transilvania s'a declarat pentru unire, se vede și de acolo, că în decurs de mai multe decenii nu se adă în Transilvania nici o biserică neunită constituită în forma sa, și numai ici și colea întimpinăm câte un protest sporadic, ridicat de puține persoane în contra sfintei uniri, și și aceste persoane sau n'au fost Români, sau dacă au fost Români, ei n'au lucrat în virtutea unui impuls primit dela Români, ci numai ca instrumente ale Grecilor, Magiarilor și Sârbilor, ér istoricii nostri toți știu și istorisesc împrejurările și timpul, când cutare ținut s'a rupt dela biserica unită, ceea ce s'a întâmplat numai după ce episcopul Inocențiu Klein a fugit din țară și s'a refugiat în Roma.“

În anul 1700 afară de o mână de omeni din țara Bârsei, conduși de interese deosebite de cele ale compatrioților lor români, s'au unit deci cu Roma toți Români din Ardeal. Ér dacă astăzi nu toți Români din Ardeal s'nt uniți cu biserica Romei, noi am spus cauza în articolul nostru „Centenariul al doilea al sfintei Uniri“. Acolo am fost zis:

„Cu puterile îndului s'au fusoșit puterile omenesci dușmane Românilor, Fanarioți, Sârbi, Calvinii și Luteranii, și forțele acestea aliate au făcut tot posibilul, pentru ca să zădărnicescă reunirea Românilor Ardeleni cu Scaunul sfintului Petru, care reunire se sevărsise în anul 1700. Le-a și succes, să abată o parte mare a acestor Români dela s. Unire și să nu-l scape din ghiarile sale, și l-au ținut apoi în ghiară încă mai bine de un veac, adecă până adănc în jumătatea cea dintâi a vécuii noastre.“

Aceștia încă nu le-am fost scris de rost. Éta ce spune G. Bariț:

„Noi susținem, că acel sinod a lucrat sub influința oratoriei persuasive a Iesuiților, nu înse și sub presiunea teroristică a curții imperiale, ci dacă a fost presiune, aceea vinia din partea guvernului transilvan compus în marea sa majoritate din magnați și patriciani magiari și sași protestanți de trei confesiuni, cari pe cum am arătat și la alt loc, nu voiau nici să audă de unirea Românilor cu biserica Romei, pentru că ei se înfiorău de consolidarea catolicismului ca și de apucarea poporului român sau și numai a nobilimii române de mai multe mii, pe calea științelor și a culturii, prin urmare pe calea către libertate. De altă parte înse marea majoritate a protopopilor veniți din comitatele feudale transilvane și ungurene amărâți în sufletele lor de atâtea gône și urgii seculare, la cari erau espuși ei, preoții și poporul din partea aristocrației, s'au simțit tarî destul, ca să dea pept cu dînsa, dacă prin unire își vor asigura protecțiunea împăratului, și așa ei au trecut la ordinea zilei preste scrupulii, ce

aveau mai virtos protopopii și neguțătorii amestecați, greci, români, bulgari, cari pe lângă ce nu avuseră a suferi de-a dreptul nimic dela magnații calvinii, ci numai dela patricianii, pe cari sciau să-i îmblădescă cu bani, apoi dîușit se temeau și de mânia lui Constantin Brancoveanu Vodă, pe cum și că dacă vor trece la unire cu Roma, comerțul lor cu poporile orientale din imperiul otoman va suferi foarte mult, din cauza, că acelea poporé nu vor să aibă a face cu latinii și cu cei ce țin cu ei. . . . Scurt, comerțanții din Brașov legați foarte strîns cu Orientul, cu țările românești și cu patriarhatul din Constantinople, n'au voit să scie de uniunea religioasă, ci s'au pus în fruntea unei opozițiuni înverșunate, întru care apoi au fost ajutați din toate puterile de către protestanții calvinii cu cancelariul Nic. Bethlen în frunte și de către luteranii îmbărbătați și conduși de popa Zabanius scăpat în Sibiu din Ungaria și de fiul acestuia faimosul Harteneck.“¹⁾

Cât de mari au fost presiunile acelea îndreptate în contra uniților, a spus-o deja îndată la începutul s. Uniri mitropolitul Atanasiu:

„De când s'a pornit această acțiune de unire, domni protestanți nevoind, să scie ceva de drepturile și scutițele asigurate catolicilor prin diplomă, tocmai din contra pe preoții români, cari se declară uniți cu catolicii, îi tracteză foarte tirănesc, îi aruncă în prinsore, îi bat, jefuesc, alungă din parochii, pe preotese și prunci îi tracteză ca pe sclavi cu mare cruzime și comit toate necuviințele în contra uniunii și uniților.“²⁾

Ne simțim deci dispensați dela a mai adauge ceva spre a dovedi, că neadeveră grăesc dnii dela „Tel. Rom.“, când susțin, că în anul 1700 numai „o neînsemnată parte a poporului românesc“ s'a unit cu Roma.

Apoi zic dnii dela „Tel. Rom.“, că „o neînsemnată parte a poporului românesc — au fost tras și el după stăpânul său în nefericita desbinare dela biserica universală creștină (acum biserica ortodoxă).“

„Biserica universală creștină (acum biserica ortodoxă)“ mai la vale se zice „biserica creștină originală, acum biserica ortodoxă“. Asta aflăm de bine a o releva, fiind că preste tot am observat, că biserica română „ortodoxă“, carea se mândresce mereu cu aceea, că recunoșce cele dintâii șapte săbore icumenice, totuși se feresce ca de foc de atributul grecesc „catolic“ al bisericii creștine celei adevărate, cu toate că atributul acesta l-a cuprins săborul icumenic cel dintâiu în simbolul său de credință. De ce atâtea aversiune față cu acest atribut? Dór nu cumva „ortodoxii“ nostri s'nt cuprinși de aversiunea acesta, pentru că simțesc în mod instinctiv, că biserica lor nu e vrednică de acest atribut? Dar atunci cum se face, de totuși biserica lor e biserica lui Christos? Éta noi membrii bisericii ocărnuite de următorii sfintului Petru în episcopie nu ne rușinăm de atributul catolic, ci conform simbolului de Nicea cu toții ne numim catolici, deși unii observăm ritul cel grecesc, alții pe cel latin, alții pe cel armenesc, alții pe cel sir. alții pe cel chaldeesc, alții pe cel coptic.

¹⁾ Părți alese din Istoria Transilvaniei v. I. pag. 193 și urm.

²⁾ Id. ibid. pag. 201.

¹⁾ Ist. bis. Rom. p. I. c. 4. §. 2. pag. 88.

²⁾ Nilles, Symb. I. pag. 246—247.

De ce „biserica universală“, „biserica originală acum“ e „biserica ortodoxă“? Dăru pe când biserica acăsta era „universală“ și „originală“, pe atunci nu era ortodoxă? Ba era ortodoxă, și adevărul e, că biserica aceea, căreia îi place atât de mult a se numi însăși pe sine „ortodoxă“, nu e „universală“, nu e biserica catolică a sinodului dela Nicea.

Dar acestea acum numai în trecut, căci la tema acăsta ne vom mai întorcel.

Ceea ce voiam să accentuăm aci e altceva: e, că Românii, când s'au unit cu biserica Romei, nu au fost trași „în nefericita desbinare dela biserica universală (acum biserica ortodoxă)“, pe cum susține „Tel. Rom.“, ci din calvinii s'au făcut catolici. Aci er trebuie să îndreptăm pe dnii dela „Tel. Rom.“ la cele ce s'au publicat în „Cestiuni“ și anume în p. II. pag. 128, unde s'a replicat dlui N. Densușan astfel:

„Di Densușan presupune, că înainte de unire mitropolitul nu atrna dela nimeni, și prin urmare biserica lui era autocefală, pe când în realitate „el se supunea împreună cu tot sinodul său dictamenilor superintendentului calvin“¹⁾ și astfel nu numai avea de cap pe superintendentele calvinesc, ci și perduse și capul său propriu, umilindu-se în modul cel mai rușinătoriu, ce se pôte închipui. Asemenea își închipuesce dl Densușan, că biserica românească înainte de unire era autonomă și independentă, pe când ea în realitate se guvernă, nu după legile sale proprii, (ceea ce constituie adevărata autonomie,) ci după legile dictate de calvinii, dela cari atrna până și în cestiuni de administrațiune. Mai departe își închipuesce dl Densușan, că unirea a găsit biserica românească cu dreptul său propriu oriental, pe când în realitate mitropolitul și sinodul său trebuia să mērgă în sinodul reformat, ca să învețe a tracta afacerile religiunii și procedura ecleziastică. În fine își închipuesce dl Densușan, că înainte de unire religiunea orientală n'a fost de loc violată și alterată, pe când în faptă nu numai a fost violată și alterată, ci și schimbată în esență, adecă în lucrurile de credință, și înlocuită în parte mare cu religiunea calvinescă, rămânēnd întregi numai formele esterne rituale din biserica orientală, cari încă se consideraū numai de superstiții.

„Este deci absurd a zice, că prin unire au rămas tôte așa, pe cum au fost, căci dacă ar fi rămas așa, nimeni nu ne-ar fi primit în sinul bisericii catolice, ci ne-am fi calvinii și pôte magiarisat cu totul.

„După ce am constatat, ce au fost de facto Mitropolitul și Mitropolia Belgradului înainte de unire, trebuie să cercetăm, ce au fost de jure.

„Pozițiunea de drept public a fiesce cărei biserici orientale dela schismă în cōce se determină numai de reprezentanții ei și de reprezentanții statului, în care se află respectiva biserică particulară.

„Reprezentanții bisericii române înainte de unire erau așa numiții Mitropoliți, er reprezentanții statului erau principii Transilvaniei. Acești doi factori supremi, unul în biserică și altul în stat, se înțeleg de minune cu privire la pozițiunea de drept public a bisericii române orientale. Alesul sinodului primesce tôte condițiunile, ce i-le mpune capul statului cu privire la pozițiunea

de drept public a bisericii sale, și astfel se face între amândoi un *contract bilateral*, public și solemn, în virtutea căruia Mitropolitul se degradēză la rangul de episcop simplu chirotonitoriū, supus „cu tot sinodul său dictamenilor superintendentului calvin“, și devine „vicariul calvinului“, er în locul religiunii orientale se primesce în esență religiunea calvină, în sensul căreia „se tipăresc predice românesce pline de eresie calvine“ cu obligamintul de a se „învēța poporul dintr'însele“,¹⁾ se edă catechisme „blăstēmate“ pline de erorile calvinilor, și se aranjēză lucrurile așa de minunat, încât calvinul P. Bod pôte scrie: „Mai dela urzirea reformatiei Româniū din țara acăsta în lucrurile cele de credință au fost uniți cu calvinii . . . și vlădicii cei românesce erau supuși superintendentilor celor calvinesce . . . și la ascultarea de ei obicei-nuise a se lega cu darea de mână și cu jurămint.“ (La Șincai Chr. a. 1698). Er staturile reformate consideraū unirea Românilor cu biserica Romei de trecere, nu dela biserica orientală, ci dela biserica reformată.²⁾

„E drept, că bieții „Vlădicii“ ai Belgradului se numiau încă pe sine „Mitropoliți“. „Ce folos înse“, zice George Bariț, „că acelea titulaturii aveaū valōre numai în ochii credincioșilor bisericii române, din contră potestatea politică a țerii nu le considera întru nimic; era nimicită jurisdicțiunea, titlul nu mai avea nici un lūteles în actele domnitorilor.“³⁾ La cari cuvinte noi nu mai avem de adaus alt ceva, decât că după ce înșiși reprezentanții bisericii au primit „actele domnitorilor“, prin cari se crea acea pozițiune ticălosă bisericii românesce, și după ce ei n'au protestat nici odată în contra lor, acele acte au determinat tot odată și starea de drept public a Mitropolitului și Mitropoliei Belgradului.

„Cele ce le-am arētat până aci, se referesc numai la biserica Românilor, cari erau sub episcop chirotonit în Bucuresci. Înse afară de acăsta biserică mai era între Români încă un fel de biserică perfect calvinescă. De acăsta se ținea districtul Făgărașului calvinii încă de pe la sfârșitul vēcului al 16-lea, care avea episcop calvinesc în tōtă puterea cuvintului. Calvin era și comitatul Hunedōrei locuit numai de români, și nu lipsiau nici biserici, în cari se profesa credința calvinescă, dar oficiul divin se făcea și după ritual orientali și după formele calvinesce.

„Eră care era de facto și de jure pozițiunea bisericii române înainte de unire. Și totuși mai vorbesc omenii de autonomie, independență, autocefalie, religiune nealterată și alte bunătăți închipuite pe timpul închiării unirii, pe cari numai prin unire le-am fi perdut.

„Nuam avut ce perde prin unire, pentru că tôte erau perdute înainte de unire: credință, independență și autonomie.“

Și cât de întemeiate sînt cuvintele ceste din urmă, dnii dela „Tel. Rom.“ pot să afle, dacă pe câtă-va vreme lapedă dela sine preocuparea și cetesc, cele ce se cuprind în „Instituțiunile calvinesce în biserica românească din Ardeal“ de Dr. A. Grama. Dacă o vor face dlor acăsta, aprōpe de pe fiesce care pagină vor putē să se convingă, că „biserica românească din Ardeal, pe când la capetul

vēcului al 17-lea s'au început tractările de unire cu biserica Romei, „era deplin calvină în credință și în organizațiune“. ¹⁾ Atunci pôte că nu vor mai susține, că în an. 1700 „o nelsemnată parte a poporului românesc — au fost tras și el — în nefericita desbinare dela biserica universală creștină (acum biserica ortodoxă)“.

(Va urma.)

Eucharistia și martiriul.

(Fine.)

Așa Eucharistia a fost deci, carea întăria și îndrepta voința martirilor. Dar influința ei în martiri după învēțătura ss. Părinți nu se mărginea singur numai la suflet.

În martiri învăpăierea spiritului, zice Ilariū, se revērsa și în trup și-i împărtășia un fel de nesimțire. Și el nu e singurul, care grăesce despre nesimțirea acăsta. Adevērat că domolirea acăsta a chinurilor nu era perfectă, nu delătura tōtă durerea. Actele martirilor de multe ori grăesc altcum: așa când istorisesc despre suferințele din temnițele romane cele înfiorătoare, în cari întemnițații zăceau în întunerecul cel mai negru preste olaltă și se topiau de căldură nesuferită, de fōme și de sete. Dar în propriile chinuri ale morții simțiau martirii de multe ori, cum durerea trupescă li-se domolia aprōpe cu desevărsire. „Christos“, zice s. Augustin, „umplea sufletul lor cu dulcēță cerescă, și ei de aceea simțiau durerea numai întru atăta, cât ea le măria meritul, dar nu-i împingea la apostasie.“²⁾ Actele martirilor și scrierile ss. Părinți ne oferesc o mulțime de esenple, cari dovedesc acest fapt. Pe s. Perpetua o ostindiseră la aceea, ca ea învēlită într'o mreje să servescă de jucărie unei vaci furioșe, și animalul acesta turbat a și aruncat-o în aer. Dar când după aceea o duseră pe câtă-va vreme de pe arenă, ea „privi“, pe cum spune pasiunea ei,³⁾ „în jur de sine ca treziță dintr'un somn adânc și întrebă spre mirarea tuturor: „Dar când vom fi aruncați înaintea vacii aceleia?“ Și când auți, că acăsta s'a întimplat deja, ea nu voia să o credă, până când nu vēdu urmele chinurii pe trupul său și pe hafele sale.“ Sciut e, cum s. Laurentiū aședat pe grătar de-asupra focului avu încă voe de a face o glumă. Acest fapt e adevērit deja printr'o medalie străveche,⁴⁾ și cum îl vom esplica, dacă nu așa, că durerea într'însul a fost nimicită aprōpe de tot? E deci un lucru de tot obiceiuit sfinților Părinți a scrie, că martirii au pătimit, ca și cum n'ar fi avut trup,⁵⁾ ca și cum trupul, care se chinuia, nu ar fi al lor, ci al unui străin,⁶⁾ că ei erau, ca și cum ar fi fost numai nisce privitori la propriile sale chinuri,⁷⁾ că ei pe grătare roșite de foc zăceau ca pe trandafir.⁸⁾ Nil crus sentit in nervo, si animus in coelo est, zice Tertulian.⁹⁾ „Alt trup se chinuesce, când sufletul e în ceriū“, zice Ciprian cătră martirul Flavian într'o vedenie.¹⁰⁾

¹⁾ Dr. A. Grama „Instituțiunile calv. în bis. rom. din Ardeal“ p. 460.

²⁾ In nat. Perpet. I. §. 4.

³⁾ §. 20.

⁴⁾ Kraus, Real-Encycl. II. s. v. Laurentius.

⁵⁾ Greg. Naz., Or. 4. n. 69.

⁶⁾ Ibid. Chrysost., Sermon. in omnes mart. 2.

⁷⁾ Ibid.

⁸⁾ Chrysost. in Rom. mart.

⁹⁾ Ad mart. 3.

¹⁰⁾ Acta s. Montani et Lucii 21.

¹⁾ Archiv pag. 794.

²⁾ Archiv pag. 795.

³⁾ Părți alese din ist. Trans. v. I. pag. 211.

¹⁾ I. M. Moldovan, Archiv pag. 794.

„Când arde inima, atunci trupul nu simțese
flacăra,” zice Maxim de Turin. ¹⁾

Chiar liniștirea acestor durerilor trupesci ni-se reprezintă ca efect al sfintei Eucharistii. Așa am auzit pe s. Maxim zicând, că sângele lui Christos îmbetă sufletul așa, cât el nu mai simte chinurile persecutorilor. Și acesta o exprimă clar mai ales s. Augustin explicând cuvintele: „Întru mine rămâne, și eu întru el.” „Și cum a rămas întru el s. Laurentiu, a carui amintire o serbăm astăzi? El a rămas într'nsul până la ora ispitei, până la interrogatoriul înaintea judecătorului, — până la moarte; ba am zis încă prea puțin: până la chinurile cele mai neomenesci. Căci el nu a fost ucis repede, ci a fost chinuit în foc. L-au lăsat, să trăească mult, ori mai bine nu l-au lăsat, să trăească mult, ci l-au silit, să moră încet. Dar fiind că (la masa aceea) a mâncat din destul și a beut din destul, de aceea în mortea aceea lungită, — așa zicând săturat de mâncarea aceea și îmbetat de beutura aceea, nu a simțit chinurile.”

Așa au cugetat dar vécurile cele dintâii despre martiri și Eucharistie. Și timpurile de mai apoi n'au dat ultării cugetele Părinților. Găsim aceeași convingere în persecuțiunile din Japonia, p. es. la acei martiri, cari în flăcările rugului se întăria cu strigarea: „Trăească preasfinta taină a altarului!” Găsim aceeași conștiință la martirii englezi din vécul al 16-lea, ²⁾ o găsim și în timpul nostru. ³⁾ Așa se védesce o consonanță frumoasă între timpul cel mai nou și între vécurile cele mai vechi ale creștinismului, nu numai în credința teoretică în tînța de față a lui Christos în preasfintul sacrament, ci și în vederile, cari trebuie să rezulte neapărat dintr'o credință caldă, dintr'o convingere adevărată. Și vechimea creștină privia pe Christos cel eucharistic de centru al întregii vieți supranaturale în biserică. În preasfintul sacrament, zice Origene, ⁴⁾ Christos s'a făcut tuturor tóte, lapte pe sama celor ce numai acum s'au renăscut în Christos, medicină pe sama bolnavilor, mâncare vîrcosă pe sama luptacilor. Dar mai ales tot, ce e mare și mareș în biserică, e efectul acestui sfint sacrament. „Căci masa această,” așa zice s. Crisostom, „e nervul sufletului nostru, legătura concordiei, garanța incederii, sperarea noastră, mântuirea noastră, lumina noastră, viața noastră.” ⁵⁾

După C. A. Kneller S. I.

Bibliografie.

În editura „reuniunii române de agricultură a comitatului Sibiu” a apărut: „Însoțirile de credit, traducere după Raiffeisen de Dr. Aurel Brote. Broșura de 280 pag., hârtie fină și tipar frumos, se ocupă de modul înființării însoțirilor de credit după sistemul Raiffeisen, apoi de însoțirile de consum, de vinđare, de vieri, lăptării etc. dându-se îndrumări practice pentru conducerea fie căreia din ele. Scopul însoțirilor după sistemul Raiffeisen, — lățite acum în tóte țările, — este „înlocuirea capitalului egoistic, disolutor prin un capital asociator”. S'a observat adecă, că crescând mereu valoarea banului, influința exercitată asupra țeranului

¹⁾ Hom. 57.

²⁾ Challoner, Mem. t. I. s. v. Nelson.

³⁾ Acta s. Sedis 1885. p. 425. 440.

⁴⁾ In cant. I, 1.

⁵⁾ Hom. 24 in Cor.

a fost cu efect disolutor. De aceea la însoțirile acestea, locuitorii mai bine situați din o comună sînt chemați a ajuta cu cuvîntul și fapta pe cei mai săraci și a-i îndemna, să se nisuească a se ridica din putere proprie. Prețul e 80 cr.

Au apărut: *România Agricolă* studiu economic de Dr. George Maior, prof. de agricultură. — *Psichologia stilului* de Petru Negulescu și *Steaua*, dramă într'un act, traducere din francezese de Radu D. Rosetti.

A apărut

Instituțiunile calvinesci în biserică românească din Ardél, fazele lor în trecut și valoarea în prezente.

Studiu istorico-canonice de Dr. Alexandru Grama. — Opu constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială în Blaș** (Balázsfalva).

Tot la tipografia seminarială se află de vinđare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octolochul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariful** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologii

edițiunea a doua, revédută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în **negru și roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în piele tare fl. 3.80.

Istoria particulară a bisericeii unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Testamentul și Literale fundamentale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș **Dr. Ioan Vancea de Buteasa**. Blaș 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blaș. Se află de vinđare la Administrația „Unirii”. Prețul: 0 cr., cu port postal 15 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeii românești unite, studiu apologetic din incidentul învectivelor „Gazetei Transilvaniei” și a dlui Nicolaú Densusan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Pregătire la moarte, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturoră pentru meditare și preoților spre a predica, de **Alfons Maria de Liguori** Doctor al Bisericeii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminarului archidieceșan. Opu are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Victor Szmigelski.

Tipografia Seminarului archidieceșan.

817 szám.
1895.

(2) 1-1

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járás-bíró-ság 1643/95 számú végzése által a Balázsfalvi takarékpénztár részvénytársasága javára. Besenyői Popa Geraszim. Ungureanu Gavriła, Popa Nikuláé, és Popa Vaszilie Mozan ellen 274 frt — kr. tőke, ennek 1894. évi August hó 16 napjától számítandó 6 % kamatai és eddig összesen 46 frt 72 kr. per-költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt 899 frt — kr-ra becsült: 5 tehén, 2 tulok, 2 ökör, 3 ökörszekér, 50 véka buza, 2 drb hordó, 7 szekér széna, 7 juh, 1 deszka kukoricza kass, 2 egyéves ökörborhya és 1 drb egy éves sertéből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 3004/95 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Besenyőben alperesek lakásuval leendő eszközzésére 1896-ik évi Februar-hó 4-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107 §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balázsfalván 1896. évi január hó 9-ik napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó

Avis!

Subscrisul imi permit a aduce la cunoscința On. Public din loc și jur, cumcă mi-am deschis

un deposit de vinuri de pe Tîrnave

calități bune, curate și bine manipulate. Se vinde vin nou litru 22 cr., vin vechiú litru 30 cr., Rissling nou litru 35 cr., Rissling vechiú litru 50 cr.

La dorința cumpărătorilor se spedéză dela 50 litre în sus, cu prețul redus la litru cu 5 cr., prin calea ferată dela gara din loc.

Blaș în Ianuariú 1896.

Cu tótá stima

Leopold Heisikovits
comerciant.

(1) 1-3

(8) 1-3

Publicațiune.

Comunitatea cultului israilit din Blaș aduce la cunoscința On. Public din loc și jur, cumcă și-a deschis

Stabilimentul de băi calde și reci

aranjat după recerințele igienice.

Prețul unei băi de puțină împreună cu albituri este 50 cr., de basen 20 cr. Stabilimentul este deschis: **Dumineca, Marția, Joia și Vineria.**

Pentru studenți prețuri scăđute.

Blaș în Ianuariú 1896.

Comunitatea cultului israilit din Blaș.